

N:o 117.

Af Herr **A. J. Lyth**: *Om båtsmanshållets i Gotlands län ställande på vakans.*

Redan länge har det varit en både känd och erkänd sak, att båtsmanshållet är den del af vårt indelningsverk, som minst motsvarar sin bestämmelse. Denna institution är af Riksdagen och särskildt af dess Andra Kammare flera gånger utdömd, såsom varande för sitt ändamål olämplig och för vårt sjöförsvär i viss mån obehöflig. Regeringen har äfvenledes medgifvit rättmätigheten af Riksdagens i detta afseende uttalade åsikter och önskningsar. Men ändock qvarstår vårt båtsmanshåll ej blott det ena året utan äfven det ena decenniet efter det andra orubbadt, utgörande — såsom en motionär vid förra riksdagen rätt uttryckte sig — "ett sorgligt bevis på mindre god hushållning med statens medel och en gagnlös börda för den skattdragande rotehållaren." Vore nu Båtsmanshållet till någon fromma för kronobåtsmännen sjelfva, så blefve ändock något dermed vunnet, men ej heller detta kan sägas vara fallet, ty emedan någonting olämpligare knappast kan tänkas än det, att en sjöman, som i regeln blott hvartannat år får vistas i sitt hem, till hufvudsaklig del aflönas med jordtorp, så inträffar ganska ofta det, som häraf synes vara en naturlig följd, nemligen att våra kronobåtsmän under sin tjenstetid bringas till fattigdom och elände, hvarigenom stora och opåräknade kostnader och besvär uppstå både för vederbörande kommuner och rotehållare. Sådant är åtminstone på Gotland mycket ofta fallet.

På senare tider och särskildt vid de 2:ne sista riksdagarne hafva

motioner blifvit väckta om båtsmanshållets indragning och ställande på vakans. Vid 1876 års riksdag afslogs dock motionen i Första Kammaran, ehuru den var af Stats-Utskottet tillstyrkt. Vid förra årets riksdag rönste den samma öde på den grund allenast, att frågan om hela indelningsverkets afskaffande då stod på dagordningen, och det derföre icke ansågs lämpligt att då tillstyrka någon särskild åtgärd i detta afseende. Men detta skäl synes mig på intet vis tillfredsställande. Indelningsverkets afskaffande har länge stått på dagordningen och står der ännu, men när den efterlängttade lösningen af denna stora fråga kommer att ske, är ganska svårt att med säkerhet afgöra. Emellertid torde man i afvaktan härpå icke böra uppskjuta verkställandet af en åtgärd, som är så önskvärd och så gagnelig som båtsmanshållets indragning, synnerligen då detta, så vidt jag kan finna, bör kunna ske lika väl och utan all olägenhet, vare sig att den stora försvarsfrågan nu vinner sin lösning eller icke. — Särskildt för Gotland är frågan om båtsmanshållets indragning för närvarande af allra största vigt och betydelse, emedan laga skiften nu som mest pågå derstädes, hvarigenom ganska känbara kostnader förorsakas både skifteslagen och rotehållarne i och för de många utflyttningar af båtsmanstorp som snart sagdt årligen der ega rum. Dessa utflyttningskostnader kunna dock sägas vara nära nog bortkastade, der de göras för bibehållande af en institution, som både af statsmakterna och allmänna opinionen är alldeles utdömd. Besinnar man derjemte, att Gotlands befolkning genom sin nationalbeväring åtagit sig en flerdubbelt större tunga i och för sitt försvar än någon annan landsdel af vårt rike, så synes det i sanning vara med både rättvisa och billighet öfverensstämmande, att man förunnar denna lilla öprovins förmånen att genom en skälig vakansafgift afbörda sig sin båtsmansroteringskyldighet. Ingen skulle härpå förlora — men alla skulle vinna.

Då jag till följd af förra Riksdagens beslut icke nu har någon förhoppning om framgång af en motion, som afser indragning af hela båtsmanshållet i vårt land, men då, såsom ofvan är visadt, serskilda skäl förefinnas för att redan nu bevilja denna fördel åt Gotlands län — samt då, såvidt jag kan se, ingen olägenhet för lösningen af den stora försvarsfrågan, vare sig nu att denna lösning sker i år eller icke, behöfver härigenom uppstå, så vågar jag härmedelst vördsamligen föreslå,

att Riksdagen ville för sin del besluta och hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, att, så snart vid båtsmanshållet i Gotlands län någon ledighet inträffar, ny rekrytering icke derstädes må ega rum, utan nummer efter nummer tills vidare ställas på vakans; — samt att de inflytande vakansafgifterna

må begagnas till skeppsgossecorpsens förökande eller användas till fyllande af andra krigsflottans behof.

Stockholm den 26 Januari 1878.

A. J. Lyth.

Häruti instämmer

P. Larsson.
